

Ruokavirasto muistuttaa hevosten sukupuolitaudista. Ruokaviraston nettilomakkeella voi tilata oriin CEM-näytteenottopaketin.

Muistutus hevosten sukupuolitaudista

Hevosen tarttuvan kohtutulehduksen eli CEM:n aiheuttajabakteeri *Taylorella equigenitalis* on harvinainen löydös Suomessa. Bakteeria todetaan satunnaisesti kylmäverisillä roduilla. Vuonna 2014 bakteeria todettiin yhden vuonohevosoriin ja yhden shetlanninponioriin näytteissä ja vuonna 2017 bakteeria todettiin vuonohevosoriilla, joka systeemisestä ja paikallishoidosta huolimatta oli positiivinen vielä vuosina 2019 ja 2020.

Elokuun 2023 lopussa islanninhevosoriilla todettiin esinahan ympärillä leesioita ja rakkulamaisia muutoksia. Oriista otettiin CEM-näytteet ja niissä todettiin real-time PCR -tutkimuksessa *T. equigenitalis*. Ori hoidettiin Yliopistollisessa eläinsairaalassa. Hoidon jälkeen oriista otetuissa näytteissä ei todettu *T. equigenitalis* -bakteeria. Luonnollisesti astuvat islanninhevosoriit, joita ei käytetä keinosiemennyksessä, tulee *Hippoksen* ohjeituksen mukaisesti tutkia 5 vuoden välein. Kyseinen ori oli edellisen kerran tutkittu vuonna 2020 kielteisillä tuloksilla ja sitä käytettiin astutukseen seuraavan kerran heinäkuussa 2023.

Ori oli astunut heinäkuun puolessa välissä islanninhevostamman. Tammalla oli kiiman aikaan todettu UÄ-tutkimuksessa kohdussa vähäinen määrä kirkasta nestettä. Tamma ei tiinehtynyt ja se astutettiin samalla oriilla uudestaan elokuun puolen välin tienoilla. Tammaa epäiltiin tartunnan lähteeksi ja siitä otettiin näytteet sinus ja fossa clitoridikselta. Molemissa näytteissä todettiin *T. equigenitalis* -tartunta sekä real-time PCR- että viljelytutkimuksessa. Tamma oli tuotu Ruotsista vuonna 2018 eikä sitä ollut aiemmin astutettu tai siemenetty. Muista tammalla hevosista, kolmesta tammasta ja kahdesta ruunasta, otetuissa näytteissä ei todettu CEM:n aiheuttajaa.

KUVITUSKUVA, PIXABAY

Tanskassa todettiin CEM-epidemia islanninhevosilla vuonna 2020, jolloin 50 oria ja 202 tammaa todettiin positiivisiksi. Islanninhevososten kannat jakautuivat peräti seitsemään eri Multilocus sequence typing (MLST) sekvenssityyppiin: 46, 74, 84, 85, 86, 87 ja 88. Suomessa ei ole aiemmin todettu *T. equigenitalis* -tartuntaa islanninhevosessa. Nyt tammasta todettu kanta sekvenssointiin ja se osoittautui olevan sekvenssityyppiä 48, jota Suomessa ei ole aiemmin todettu. Aiheesta löytyy lisää [sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com)-sivulla olevassa tieteellisessä artikkelissa nimeltä *Core genome multilocus sequence typing analysis of Finnish Taylorella equigenitalis isolates*.

Taylorella aiheuttaa tammoille veneerealisen, ei-systeemisen taudin. Akuutissa muodossa esiintyy mukopurulenttia vuotoa emättimestä ja vaihtelevasti vaginiittia ja endometriittiä – seurauksena tilapäinen infertiliteetti. Yleensä positiiviset oriit ja osa tammoista ovat oireettomia bakteerin kantajia. *Taylorella equigenitalis* aiheuttaa

harvoin aborttia. Tiineyden aikana infektoituneet tammavarsovat yleensä normaalisti, mutta varsa voi olla bakteerin kantaja. Bakteeri tarttuu erittäin herkästi hevosesta toiseen luonnollisessa astumisessa ja tuoresperman välityksellä. Käytännössä on todettu, että bakteeria kantava ori infektoi jokaisen astumansa tammalla. Riski bakteerin siirtymiseen pakastetun sperman välityksellä on pieni, mutta ei olematon. Bakteeri tarttuu myös herkästi oriasemilla epäsuorasti välineiden, kuten pesusankojen ja spekuloiden, välityksellä, mikäli hyvää hygieniaa ei noudateta.

Muistathan, että Ruokaviraston nettilomakkeella voi tilata oriin CEM-näytteenottopaketin. Lomake löytyy ruokavirasto.fi > tietoa meistä > asiointi > oppaat ja lomakkeet > laboratoriotutkimukset.

Kirjoittajista Tarja Pohjanvirta työskentelee jaostopäällikkönä ja Tiina Autio prosessinomistajana Ruokaviraston eläin-terveydentutkimusyksikössä.